lay in an unnatural position. An anthropological analysis identified the skeletons as belonging to young (up to the age of 30) males. The precise cause of death could not be determined. Personal items, gear, clothing elements, and empty cartridges were found near the remains (Fig. 3). Based on the finds, the remains are ascribable to First World War Imperial Russian soldiers. The front passed through Bubiai village three times between April and July 1915; thus the remains belong to soldiers who died during one of these military operations. The remains will be reburied in the Bubiai First World War military cemetery.

Marius Mockus

Slėptuvių Klaipėdoje, aikštėje Bokštų gatvėje tyrimai

2018 m. balandį Klaipėdos miesto istorinės dalies, vadinamos Naujamiesčiu (UK 22012), ir Klaipėdos senojo miesto vietos su priemiesčiais (UK 27077) teritorijose, Bokštų gatvėje esančioje aikštėje atlikti žvalgomieji tyrimai, užsakyti rengiant techninį aikštės sutvarkymo projektą. Tyrimai vykdyti istoriniame Klaipėdos priemiestyje – Naujamiestyje, buvusios Ferdinando aikštės vietoje. Per Septynerių metų karą (1756–1763) šioje vietoje, vadovaujant rusų inžinieriams, buvo supilti laužyto plano gynybiniai pylimai – retrašmentai. Jie buvo apie 3 m aukščio, smaigaliuose įrengtos vietos pabūklams. Aikštė įrengta XVIII–XIX a. sandūroje, manoma, kad šioje vietoje galėjo būti Vitės priemiesčio kapinės. XIX a. pradžioje buvusių įtvirtinimų vietoje įrengta dabartinė S. Daukanto gatvė. Dabartinio skvero vietoje 1785 m. Klaipėdos plane pažymėtas įtvirtinimas. Dalis jo kerta aikštę ŠV–PR kryptimi. XIX a. I pusėje

1 pav. Tyrimų situacijos planas: 1 – aikštės Bokštų gatvėje ribos; 2 – 2018 m. tirti šurfai ir perkasa; 3 – II Pasaulinio karo slėptuvės vieta. M. Mockaus brėž.

Fig. 1. Situation plan of the investigation: 1 – boundaries of the square on Bokštų Street; 2 – the test pits and trench excavated in 2018; 3 – location of the WWII shelter.

aikštė vadinta Ferdinando vardu (*Ferdinands Platz*). XIX a. viduryje aikštė perplanuota, jos centre įrengta apvali aikštelė, į kampus vedė takai. XX a. pradžioje aikštė dar kartą perplanuota – padalinta į 3 stačiakampius sektorius. XIX a. viduryje į PV nuo dabartinio skvero pastatyta evangelikų baptistų bažnyčia. 1945 m. ją perdavus Romos katalikams, jai suteiktas Kristaus Karaliaus titulas. Aikštėje yra išlikusi II Pasaulinio karo laikų „U“ formos slėptuvė, kurios vietoje yra pakilimas iki H_{abs} 8,30–8,50 m aukščio, vietomis matomos mūrinės / betoninės slėptuvės sienų atodangos. Aikštės P dalyje taip

2 pav. Šurfe 3 atidengta slėptuvės siena iš ŠR. M. Mockaus nuotr.

Fig. 2. The shelter wall unearthed in Test Pit 3, as seen from the NE.7

pat yra buvusi tokio pat plano slėptuvė, sunaikinta per II Pasaulinį karą.

Žvalgomųjų tyrimų metu 3050 m² dydžio aikštės teritorijoje ištirta 11 2x1 m dydžio šurfų ir 5x1 dydžio perkasa – iš viso 32 m² plotas (1 pav.). Šurfuose 2–5 atidengti II Pasaulinio karo laikų slėptuvės elementai: sienų bei stogo fragmentai, įėjimas. Šurfe 2 atkastas apardytas ŠV įėjimas į slėptuvę. Jis yra apie 1,03 m pločio, nuo dabartinio žemės paviršiaus įgilintas apie 1,05 m. Įėjimą sudaro apie 40 cm storio plytų mūro sienos, dengtos tinku, ir apie 10 cm storio gelžbetonio stogas. Šurfe 3 fiksuota slėptuvės V sparno išorinės sienos dalis. Siena sumūryta iš raudonų 25x12x6,5 cm dydžio plytų, rištų cemento skiediniu. Apatinė plytų eilė sudėta vertikaliai ant įžeminio rupaus rusvo smėlio. Sienoje matoma 40x20 cm dydžio apardyta ventiliacijos anga (2 pav.). Fiksuotos sienos aukštis siekia 1,55–1,6 m. Šurfe 4 fiksuota slėptuvės V sparno išorinės sienos dalis. Siena sumūryta iš raudonų 25x12x6,5 cm dydžio plytų, rištų cemento skiediniu. Fiksuotas sienos aukštis 2,2 m. Ji sumūryta ant betoninio pamato, kuris įgilintas į įžeminį smėlį. Šurfe 5 atidengta slėptuvės P dalies siena ir stogas. Siena sumūryta iš raudonų 25x12x6,5 cm dydžio plytų, rištų cemento skiediniu. Fiksuotas sienos aukštis 1,05 m. Stogas betonuotas cemento skiediniu.

Šurfuose 10–11 atidengti antrosios slėptuvės elementai: mūro sienos bei stogo fragmentai. Šurfe 10 apie 35 cm gylyje aptiktas apie 2 m ilgio mūrinės sienos fragmentas, sumūrytas iš 25x12x6,5 cm dydžio plytų, rištų cemento skiediniu. Siena orientuota ŠV–PR kryptimi. Fiksuotas sienos aukštis 1,35 m. Šurfe 11 atidengti mūrinės sienos fragmentai ir aptiktos sugriuvusio betoninio stogo dalys. Sienos sumūrytos iš raudonų 25x12x6,5 cm dydžio plytų, rištų cemento skiediniu. Viena siena orientuota ŠR–PR kryptimi, kita ŠV–PR kryptimi. Sienos atidengtos 20–80 cm gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus. Fiksuotų sienų aukštis siekia 50–70 cm, storis apie 30 cm.

Tirtuose šurfuose ir perkasoje aptikti XVIII a. II pusės – XX a. kultūriniai sluoksniai. Po velėnos ir paviršinio dirvožemio sluoksniais fiksuoti nuo 50 cm iki 1,2 m storio XX a. kul-

3 pav. Šurfas 8 iš PV. M. Mockaus nuotr.

Fig. 3. Test Pit 8, as seen from the SW.

tūriniai sluoksniai. Perkasoje aptikta duobė, užpildyta nugriautų pastatų griuvenomis. Duobė iškasta ir užpildyta po II Pasaulinio karo valant miestą. Po XX a. sluoksniais aptiktas 10–20 cm storio pilko smėlio su griuvenomis ir degėsiais sluoksnis, kuriame rasta XVIII a. II pusės – XIX a. radinių – glazūruotų dekoruotų lėkščių ir puodynių šukių, stiklinių dirbinių duženų, kaolino pypkių kotelių bei galvučių ir gyvūnų kaulų. Sluoksnio viršutinė riba žemėja R–V kryptimi. R aikštės dalyje jis atidengtas 50 cm gylyje, o V – 1,2 m gylyje. Šurfuose 4, 8, 9 ir 10, apie 1–1,3 m gylyje fiksuotas 25–30 cm storio juosvo durpingo smėlio sluoksnis – buvęs žemės paviršius, kurį dengia 10–25 cm storio gelsvo smėlio sluoksnis. Šurfe 8, durpingo smėlio sluoksnyje (3 pav.) rasta lipdytos lygiosios keramikos, datuojamos I tūkst. pr. Kr. – II tūkst. po Kr. pradžia. Įžemis – rupus rusvas–rausvas smėlis, šurfuose ir perkasoje pasiektas 0,6–1,8 m gylyje.

The Investigation of Shelters in a Square on Bokštų Street in Klaipėda

In 2018, a field evaluation (eleven 2 x 1 m test pits and one 5 x 1 trench, a total of 32 m^2) was conducted in a square, which was created in the N part of Klaipėda at the turn of the 19th century and named *Ferdinands Platz* (Fig. 1) During it, the remains of two Second World War shelters were unearthed (Fig. 2). Second half of the 18th–20th-century cultural layers with contemporaneous finds were recorded at the investigated sites and sherds of hand built pottery smooth dating to the 1st millennium BC – early 2nd millennium AD were found in Test Pit 8 (Fig. 3).

Klaidas Perminas

Kopgalio kaimo vietos tyrimai

2018 m. birželio 21–26 d. vyko žvalgomieji tyrimai Kopgalyje (Klaipėda, Smiltynės g. 3), buvusio Kopgalio kaimo vietoje. Tyrimų tikslas buvo lokalizuoti vieno iš Kopgalio kaimo pastatų, pažymėtų 1942 m. miesto plane (1 pav.), pamatų kampus ir pagrindinio įėjimo pastato

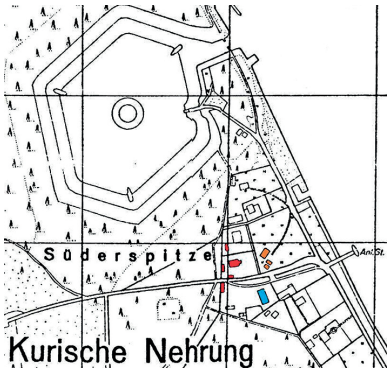

1 pav. Kopgalio kaimas 1942 m. miesto plano fragmente. Raudona spalva pažymėti 2012 m. tirti pastatai, mėlyna spalva – 2016 ir 2018 m. tirtas pastatas, oranžine spalva – 2017 m. tirti pastatai. Planas iš LJM rinkinio.

Fig. 1. The village of Kopgalis on a fragment of the 1942 city plan. Buildings surveyed in 2012 are marked in red, the building in 2016 and 2018 in blue, and the building in 2017 in orange.